

**VILNIAUS PATAISOS NAMŲ
DIREKTORIUS**

**ĮSAKYMAS
DĖL VILNIAUS PATAISOS NAMŲ DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS BEI
GAISRINĖS SAUGOS INSTRUKTAVIMO TVARKOS PATVIRTINIMO**

2019 m. lapkričio d. Nr.
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymu, Bendrųjų gaisrinės saugos taisyklių, patvirtintų Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2010 m. liepos 27 įsakymu Nr. I-223 „Dėl bendrųjų priešgaisrinės saugos taisyklių patvirtinimo ir kai kurių Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie vidaus reikalų ministerijos direktoriaus įsakymų pripažinimo netekusiais galios“, ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2013 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. A1-724/V-1284 „Dėl mokymo ir atestavimo darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais bendrųjų nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“

1. T v i r t i n u Vilniaus pataisos namų darbuotojų saugos ir sveikatos darbe, gaisrinės saugos instrukcijų rengimo ir instruktavimo tvarką (pridedama).

2. P a v e d u Veiklos organizavimo skyriui organizuoti struktūrinių padalinių vadovų supažindinimą su šiuo įsakymu dokumentų valdymo sistemos priemonėmis.

6. P r i p a ž į s t u netekusiu galios 2016 m. balandžio 16 d. įsakymą Nr. 3-117 „Dėl darbuotojų instruktavimo tvarkos patvirtinimo“.

Direktorius

Viktoras Davidenko

DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS BEI GAISRINĖS SAUGOS INSTRUKCIJŲ RENGIMO IR INSTRUKTAVIMO TVARKA

I. BENDROJI DALIS

1. Darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcijų bei gaisrinės saugos instrukcijų rengimo ir instruktavimo tvarka (toliau – Tvarka) skirta ir privaloma visiems Vilniaus pataisos namų struktūriniais padaliniais, pareigūnams, valstybės tarnautojams ir darbuotojams, dirbantiems pagal darbo sutartį (toliau – darbuotojai).

2. Ši Tvarka nustato Vilniaus pataisos namų (toliau – VPN) instrukcijų, pagal kurias instruktuojami VPN darbuotojai, rengimo, tvirtinimo, keitimo ar papildymo tvarką. Taip pat nustato VPN darbuotojų, darbdavių susitarimu pasiūstų laikinai dirbti į kitą įstaigą (įmonę) arba atlikti kitoje įstaigoje (įmonėje) paslaugos darbus, instruktavimo tvarką.

3. Šioje tvarkoje vartojamos sąvokos:

3.1. **Darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcija** (toliau – DSSI) - VPN darbuotojų saugos ir sveikatos vietinis norminis teisės aktas, kuriuo įvardinami, pateikiami darbo vietoje ar darbo aplinkoje esami ir galimi darbuotojų saugos ir sveikatos rizikos veiksniai, nurodomi saugūs darbo metodai bei veiksmai, saugant savo ir kitų darbuotojų sveikatą bei gyvybę. Instrukcija gali būti rašytinės formos arba vaizdo, grafinė bei kitos formos laikmenos.

3.2. **Gaisrinės saugos instrukcija** (toliau - GSI) – VPN gaisrinės saugos vietinis norminis teisės aktas, nustatantis konkrečias darbuotojų pareigas ir veikimo būdus, siekiant išvengti gaisro.

3.3. **Instruktavimas** – darbuotojo informavimas apie jo darbovietėje, darbo aplinkoje, darbo vietoje esančius ar galimus pavojus, jų keliamą riziką darbuotojo saugai ir sveikatai, būtinus veiksmus ir apsaugos priemones siekiant išvengti nelaimingų atsitikimų darbe ir sveikatos sutrikimų.

3.4. **Įgaliotas asmuo** – VPN darbuotojas, kuriam VPN direktorius įsakymu pavedė vykdyti dalį darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų (darbuotojų informavimą apie profesinę riziką bei instruktavimą apie saugius darbo būdus ir metodus) Vilniaus pataisos namuose arba tam tikrame Vilniaus pataisos namų padalinyje.

3.5. **Darbuotojų saugos ir sveikatos komitetas** (toliau – DSSK) – dvišaliu principu iš vienodo skaičiaus VPN vadovo skirtų darbdavio atstovų komitete ir VPN darbuotojų atstovų saugai ir sveikatai sudarytas padalinys, vertinantis VPN saugos ir sveikatos būklę, svarstantis prevencines priemones nelaimingiems atsitikimams darbe ar profesinėms ligoms išvengti. DSSK nutarimai yra rekomendacinio pobūdžio.

3.6. **Padalinys** – patvirtintoje VPN struktūroje esantis struktūrinis padalinys.

3.7. **Padalinio vadovas** – VPN darbuotojas, kuriam VPN direktorius įsakymu ar darbo sutartimi paskyrė ir pavedė vadovauti VPN struktūriniam padaliniumi ir pavedė įgyvendinti darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimus.

4. Kitos sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos darbo kodekso, Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo, Bendrųjų gaisrinės saugos taisyklių, patvirtintų

Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2010 m. liepos 27 įsakymu Nr. I-223 „Dėl bendrųjų priešgaisrinės saugos taisyklių patvirtinimo ir kai kurių Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie vidaus reikalų ministerijos direktoriaus įsakymų pripažinimo netekusiais galios“, ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2013 m. gruodžio 31 d. įsakymo Nr. A1-724/V-1284 „Dėl mokymo ir atestavimo darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais bendrųjų nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“, sąvokas.

II. DARBUOTOJŲ INSTRUKTAVIMAS

5. Visi VPN darbuotojai, ar kiti asmenys dirbantys VPN pagal stažuotės ar praktikos atlikimo sutartis, neatsižvelgiant į jų darbo stažą, kvalifikaciją, veiklos pobūdį, privalo būti instruktuojami Darbuotojų saugos ir sveikatos (toliau -DSS) ir Gaisrinės saugos (toliau GS) klausimais pagal šios Tvarkos reikalavimus.

6. VPN darbuotojams privalomi šie instruktavimai DSS klausimais:

- 6.1. įvadinis;
- 6.2. pirminis darbo vietoje;
- 6.3. periodinis darbo vietoje;
- 6.4. papildomas darbo vietoje;
- 6.5. tikslinis darbo vietoje.

7. VPN darbuotojams privalomi šie instruktažai GS klausimais:

- 7.1. įvadinis (bendras);
- 7.2. periodinis darbo vietoje;
- 7.3. papildomas darbo vietoje

8. Įvadinis instruktavimas.

8.1. Įvadinis instruktavimas privalomas visiems VPN darbuotojams.

8.2. Įdarbinamus darbuotojus instruktuoja darbdavio atstovas saugai ir sveikatai arba darbdavio įgaliotas asmuo pagal VPN direktoriaus patvirtintą Įvadinę darbuotojų saugos ir sveikatos instrukciją.

8.3. Įvadiniai instruktavimai gali būti registruojami ir turimuose senos formos įvadinių instruktavimų registravimo žurnaluose, tik skiltyje „Asmens kodas“ įrašoma darbuotojo gimimo data arba DSS instruktavimo faktas patvirtinamas instruktuojamam darbuotojui pasirašant pačioje instrukcijoje (instruktuojant grupę darbuotojų, gali būti sudaromas instruktuojamų darbuotojų sąrašas, kurių kiekvienas pasirašydamas, patvirtina supažindinimo su instrukcijomis faktą). Įvadiniai instruktavimai GS klausimais yra privalomi prieš pradedant darbuotojui dirbti ir registruojami struktūrinio padalinio GS žurnale ir instruktuoja atsakingas struktūrinio padalinio darbuotojas

9. Pirminis instruktavimas darbo vietoje (toliau – pirminis instruktavimas) DSS klausimais yra privalomas prieš pradedant darbuotojui dirbti.

9.1. Instruktuojama darbo vietoje tame padalinyje, kuriame dirbs darbuotojas.

9.2. Pirminio instruktavimo metu iš karto, prieš pradedant dirbti, darbuotoją būtina instrukuoti pagal pagrindines tam darbuotojui privalomas DSS instrukcijas (t. y. tai darbo vietai, tai profesijai sudarytas instrukcijas). Pagal kitas instrukcijas, sudarytas tam tikrai veiklai arba pavieniams bei specialiesiems darbams, kurių iš karto darbuotojas nedirbs, galima instrukuoti vėliau, t. y. prieš pradedant dirbti tokius darbus.

9.3. Darbuotojams, išklausiusiems pirminį instruktavimą, leidžiama dirbti tik įrašius apie instruktavimą Darbuotojų saugos ir sveikatos instruktavimų darbo vietoje registravimo žurnale, arba DSS

instruktavimo faktas patvirtinamas instruktuojamam darbuotojui pasirašant pačioje instrukcijoje (instruktuojant grupę darbuotojų, gali būti sudaromas instruktuojamų darbuotojų sąrašas, kurių kiekvienas pasirašydamas, patvirtina susipažindinimo su instrukcijomis faktą).

9.4. Darbuotojų saugos ir sveikatos instruktavimai gali būti registruojami ir turimuose senos formos instruktavimų registravimo žurnaluose, tik skiltyje „Asmens kodas“ įrašoma darbuotojo gimimo data.

10. Periodinis instruktavimas darbo vietoje (toliau – periodinis instruktavimas) DSS bei GS klausimais yra privalomas kiekvienam darbuotojui ne rečiau kaip vieną kartą per 12 (dvylika) mėnesių.

10.1. Periodinis instruktavimas atliekamas (fiksuojamas) Darbuotojų saugos ir sveikatos instruktavimų darbo vietoje registravimo žurnale, o instruktavimą gaisrinės saugos klausimais – GS instruktažų registracijos žurnale. Senos formos instruktavimų registravimo žurnaluose skiltyje „Asmens kodas“ įrašoma darbuotojo gimimo data.

10.2. VPN direktoriaus įgaliojamam asmeniui nusprendus galima palengvinti instruktavimą. Periodiniam instruktavimui gali būti parengiami elektroniniai (vėliau atspausdinti) periodinių instruktavimų žurnalai vieniems ar keleriems metams ir iš anksto kompiuteriu užpildytomis grafomis, išskyrus grafas: "Instruktavimo data" ir "Parašai". Šios dvi grafos pildomos raštu (ranka) instruktavimo metu. Raštu šiame žurnale įrašomi ir nauji darbuotojai, priimti jau po žurnalo sudarymo.

11. Papildomas instruktavimas darbo vietoje (toliau - papildomas instruktavimas).

11.1. Papildomas instruktavimas DSS klausimais VPN darbuotojams privalomas tokiais atvejais:

11.1.1, pasikeitus darbuotojo atliekamam darbui, pakeitus jo pareigas arba paskyrus į naujas pareigas. Instruktuojama pagal naujai darbo vietai arba atitinkamai profesijai privalomas instrukcijas;

11.1.2. atsiradus naujiems arba pasikeitus darbo aplinkos rizikos veiksniams, keliantiems pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai, perkėlus darbuotoją į kitą darbą arba pakeitus jo darbo vietą, veiklos pobūdį, darbo organizavimą, pakeitus ar modernizavus darbo priemones, pradedant naudoti pavojingas ar (ir) kenksmingas medžiagas;

11.1.3. darbuotojui pažeidus DSS norminių teisės aktų reikalavimus, kurių nevykdant įvyko ar galėjo įvykti nelaimingas atsitikimas, incidentas, avarija arba pastebėjus nesaugų elgesį;

11.1.4. pareikalavus darbo inspektoriumi, kai nustatoma, kad darbuotojo žinių nepakanka darbui atlikti.

11.2. Papildomas GS instruktavimas darbo vietoje VPN darbuotojams privalomas pakeitus GS instrukciją (išskyrus redakcinio pobūdžio pakeitimus), įvykus sprogimui arba kilus gaisrui.

11.3. Papildomas instruktavimas atliekamas ta pačia tvarka kaip ir pirminis instruktavimas. Papildomo instruktavimo turinys ir apimtis nustatomi kiekvienu konkrečiu atveju, atsižvelgiant į aplinkybes ir priežastis, dėl kurių jis turi būti atliktas, taip pat rizikos įvertinimo rezultatus.

12. Tikslinis instruktavimas darbo vietoje (toliau – tikslinis instruktavimas).

12.1. Tikslinį instruktavimą privalo išklaudyti darbuotojai, gavę konkrečią vienkartinę darbo užduotį kuri nesiejama su nuolatiniu jų darbu.

12.2. Tikslinio instruktavimo metu darbuotojas supažindinimas su saugiais veikimo būdais, informuojamas apie profesinę riziką ir jos povyčius darbo vietoje, saugos priemonės nuo rizikos veiksnių poveikio.

12.3. Tikslinį instruktavimą atlieka šiam konkrečiam darbui paskirtas grupės vyresnysis (darbų vadovas ir pan.).

13. Bendrieji instruktavimo reikalavimai:

13.1. Kiekvienas darbuotojas instruktuojamas individualiai. Jam paaiškinama kaip saugiai atlikti konkrečius jam pavestus darbus. Dirbantys vienatipėse darbo vietose ar naudojantys tas pačias daro priemones darbuotojai gali būti instruktuojami kartu (grupėse).

13.2. Instruktuojama pagal VPN parengtus DSS ir GS vietinius norminius teisės aktus (instrukcijas), profesinės rizikos vertinimo dokumentus.

13.3. Instruktavimo metu darbuotojas turi būti supažindinamas su saugiais veikimo būdais, nurodomais instrukcijos ar tam tikrų instrukcijos dalių punktų, darbų vykdymo aprašų, darbų atlikimo schemų, darbo priemonės dokumentų, kitų dokumentų, informuojamas apie profesinę riziką ir jos pokyčius darbo vietoje, saugos priemonės nuo rizikos veiksnių poveikio.

13.4. Skirdamas naują užduotį darbuotojui, VPN padalinio vadovas turi įsitikinti darbuotojo gebėjimu atlikti užduotį, ar darbuotojas žino saugius darbo atlikimo būdus ir nuspręsti ar reikia papildomai instrukuoti. Instruktuojama įvairiai: nuo žodinio nurodymo iki individualaus instruktavimo kartu su rašytine instrukcija, atsižvelgiant į galimą rizikos kilmę ir dydį.

13.5. Po instruktavimo instruktuojantysis asmuo turi įsitikinti, kad darbuotojas viską suprato – patikrinti jo žinias apklausa arba naudodamasis techninėmis mokymo priemonėmis, ir nustatyti, ar pavestą darbą darbuotojas galės atlikti saugiai. Darbuotojui, kuris nesuprato instruktavimo ar jam trūksta žinių - savarankiškai dirbti neleidžiama. Jis turi būti instruktuojamas iš naujo arba, jei būtina turi būti mokomas pagal tiems darbams atlikti skirtą programą.

13.6. Darbuotojus darbo vietoje instruktuoja atitinkamo VPN padalinio vadovas arba VPN direktoriaus įgaliotas asmuo.

13.7. Projektinėje veikloje pagal terminuotas darbo sutartis dirbančius VPN darbuotojus privalo instrukuoti projekto vadovas.

13.8. Asmens, kuris instruktuoja kitus darbuotojus pagal tas pačias instrukcijas, instrukuoti nereikia. Tam tikrais atvejais šis asmuo atskirai ir papildomai instruktuojamas savo aukštesnio vadovo tiksliai pagal tas būtinas instrukcijas, pagal kurias jis pats neinstruktuoja kitų.

13.9. Instruktavimo žurnaluose taisymai draudžiami. Suklydus įrašą būtina atlikti (perrašyti) iš naujo.

13.10. Visi žurnalo lapai turi būti numeruoti, žurnalai surišti ir patvirtinti VPN direktoriaus įgalioto asmens.

13.11. Visi žurnalai saugomi VPN archyve 10 metų po naujausio įrašo juose.

III. INSTRUKCIJŲ RENGIMAS IR TVIRTINIMAS

14. Instrukcijos rengiamos vadovaujantis Darbo kodekso, Darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo nuostatomis, kitais DSS norminiais teisės aktais ir norminiais dokumentais (Valstybinės darbo inspekcijos prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos rekomendacijomis, taisyklėmis, nuostatais, normomis, Lietuvos Respublikos standartais, techniniais reglamentais), atsižvelgiant į profesinės rizikos vertinimo rezultatus.

15. VPN instrukcijos rengiamos darbo vietoms, darbuotojų saugiai veiklai vykdyti.

16. Instrukcijoje vartojamos sąvokos, terminai ir apibrėžimai turi atitikti vartojamas sąvokas teisės aktuose ir terminų žodynuose. Tekstui paaiškinti gali būti naudojamos iliustracijos.

17. Instrukcijų tekstas turi būti aiškus, nurodymai ir reikalavimai trumpi, konkretūs, be nuorodų į kitus teisės aktus. Instrukcijos turi būti parengtos lietuvių kalba ir gali būti verčiamos į kitas darbuotojams suprantamas kalbas. Raidines santrumpas galima vartoti jeigu jos paaiškinamos tekste.

18. Visi instrukcijų punktai yra vienodai privalomi darbuotojams, todėl nevartotini žodžiai, nusakantys reikalavimų svarbą ("griežtai", "ypač", "kategoriškai" ir pan.), taip pat nekonkretūs, nevienareikšmiai, neapibrėžti posakiai (geriausiai būtų ir pan.).

19. Instrukcijos turi būti laikomos ir saugomos darbuotojams žinomoje ir pasiekiamoje vietoje.

20. Bendras DSSI ir GSI, skirtas visiems padaliniams rengia DSSK darbuotojai.

21. Visas kitas DSI, reikalaujančias specialiųjų žinių padalinio veiklos srityje, Departamento parengia padalinių vadovai arba atitinkamų padalinių įgalioti asmenys.

22. Visos instrukcijos turi būti suderintos su DSSK (jei toks įsteigtas) specialistais. Visas instrukcijas tvirtina VPN direktorius.

23. Rengiant instrukcijas turi būti sudarytos sąlygos darbuotojams ir jų atstovams, DSSK nariams teikti siūlymus, dalyvauti diskusijose dėl instrukcijos turinio.

IV. INSTRUKCIJŲ TURINIO TAISYMAS

24. Instrukcija turi būti peržiūrėta, pakeista, papildyta ir iš naujo patvirtinta (visa ar jos pakeitimas, papildymas) pagal šios Tvarkos reikalavimus šiais atvejais:

24.1. įsigaliojus naujiems ar pasikeitus DSS teisės aktams, į kurių reikalavimus turi būti atsižvelgiama instrukcijoje;

24.2. įvykus nelaimingam atsitikimui darbe ar avarijai ir jų tyrimo metu paaiškėjus, kad reikia pakeisti ar papildyti atitinkamas instrukcijas;

24.3. keičiant veiklos pobūdį, darbo sąlygas, pradėdant naudoti naujas darbo priemones;

24.4. pareikalavus Valstybinės darbo inspekcijos inspektoriui ar Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento pareigūnui;

24.5. kitais DSS užtikrinti aktualiais atvejais.

V. APSKAITA

25. Visos instrukcijos privalo turėti pavadinimą ir numerį. Instrukcijos leidžiamos vadovaujantis Dokumentų rengimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos vyriausiojo archyvaro 2011 m. liepos 4 d. Nr. V-117 „Dėl dokumentų rengimo taisyklių patvirtinimo“. Visi instrukcijų lapai numeruojami ir nurodomas bendras lapų skaičius. Naujai parengtų padalinių instrukcijoms numerius suteikia DSSK arba darbdavio įgaliotas asmuo.

26. Surištos, antspauduotos instrukcijos (originalai) saugomos DSSK arba pas darbdavio įgaliotą asmenį.

27. Padalinio vadovas privalo turėti visų jo vadovaujamo padalinio instrukcijų, reikalingų darbuotojams instruktuoti, komplektą bei padalinio būtinų instrukcijų sąrašą, pasirašytą ar patvirtintą to padalinio vadovo.

VI. DARBUOTOJŲ, KURIE DARBDAVIŲ SUSITARIMU SIUNČIAMY LAIKINAM DARBUI Į KITĄ ĮSTAIGĄ (ĮMONE) AR ATVYKSTA LAIKINAM DARBUI Į TARNYBĄ, INSTRUKTAVIMO TVARKA

28. Darbuotojas, darbdavių susitarimu pasiūstas laikinam darbui į VPN iš kitos įstaigos (įmonės) arba iš į kitą įstaigą (įmonę), į kurią jis pasiūstas dirbti, negali pradėti dirbti tol, kol jis

neinformuotas apie esamus ir galimus rizikos veiksnius įstaigoje (įmonėje) ir neinstrukuotas saugiai dirbti konkrečioje darbo vietoje, nors VPN ar įstaigoje (įmonėje), kurioje nuolat dirba, buvo nustatyta tvarka instrukuotas ir apmokytas saugiai dirbti,

29. Į kitą įstaigą (įmonę) pasiūsti laikinam darbui VPN darbuotojai informuojami apie toje įstaigoje (įmonėje) paskirtus darbuotojus, atsakingus už gelbėjimo darbų organizavimą, darbuotojų evakavimą galimų avarijų, stichinių nelaimių ar gaisrų atvejais, taip apie gaisrų gesinimo bei evakavimo priemones.

30. Paslaugas ir patarnavimo darbus pagal sutartis VPN teikiančių įstaigų (įmonių) darbuotojus (apsaugos, signalizacijos priežiūros ir pan.) instrukuoja ir apie galimus rizikos veiksnius informuoja paslaugų arba patarnavimo darbus atliekančios įstaigos (įmonės) įgaliotas asmuo to darbdavio nustatyta tvarka.

31. VPN per laikinojo įdarbinimo įmones laikinam darbui įdarbinti darbuotojai instrukuojami vadovaujantis Lietuvos Respublikos įdarbinimo per laikinojo įdarbinimo įmones įstatymu: laikotarpiu, kol laikinojo darbo vieta (naudotojas) yra VPN, darbuotojai instrukuojami pagal tuos pačius šios Tvarkos reikalavimus kaip ir nuolatiniai darbuotojai.
